

Juryrapport

Eerste prijs 2010 van het Nederlands Klassiek Verbond voor de literaire of wetenschappelijke publicatie van het voorbije jaar, die het beste erin slaagt een brug te slaan tussen de Oudheid en het nu.

De diverse afdelingen van het NKV hadden de gelegenheid werken voor te dragen, waaruit de jury, bestaande uit Dr. Wolther Kassies, lid van de redactie van *Hermeneus*, Dr. Mieke Koenen, docent Latijn van de Vrije Universiteit Amsterdam en die ik de eer had voor te zitten, vervolgens drie nomineerde. Het waren tenslotte alle leden van ons Verbond die onder deze genomineerden de winnaar konden kiezen.

De eerste genomineerde, de heer **John Nagelkerken**, heeft met zijn vertaling van Seneca's *Natuurverschijnselen* naar het oordeel van de jury een kwalitatief hoogwaardig werk uitgebracht van een belangrijke tekst, essentieel voor een goed begrip van het stoïcijnse en natuurfilosofische denken in de Romeinse tijd, dat niet meer in het Nederlands werd vertaald sinds 1661. Ook een heel aantal andere belangrijke klassieke schrijvers haalde de heer Nagelkerken aldus uit een relatieve vergetelheid, in ons cultuurgebied, gedurende de voorbije jaren, onder wie Tibullus, Xenofoon en Apollodorus.

De jury waardeerde bijzonder de uiterst verzorgde, heldere stijl van de vertaling, die de tekst van Seneca vlot leesbaar maakt, ook voor een publiek dat niet zo vertrouwd is met de antieke denkvormen.

Allen die zich zoals wij voor de oudheid interesseren, zijn hem daarvoor ten zeerste dankbaar en hebben dit tot uitdrukking willen brengen door hem voor onze prijs te nomineren.

De heer **Piet Schrijvers** geniet zeker een grote faam onder de vertalers van antieke teksten in het Nederlands en maakt zich al decennia lang verdienstelijk om de belangstelling voor de klassieke oudheid in het

Nederlandse taalgebied levend te houden. Zijn recente Lucretius-vertaling is onder zijn vertalingen een meesterwerk en kan naar het oordeel van de jury haast als de afsluiting van een levenswerk worden beschouwd, want de auteur is met Lucretius al vanaf zijn promotie-onderzoek doende geweest. Ook plaatste hij het voortleven van Lucretius in Nederland uitgebreid in het licht. Selecties uit zijn vertaling zijn bovendien bij uitgeverij Rubinstein op 2 luister CD-s uitgebracht, voorgedragen door acteur Jeroen Willems.

De jury had veel waardering voor de vlotte leesbaarheid van de vertaling van een inhoudelijk nochtans zeer moeilijke tekst, perfect aansluitend bij de objectieve stijl van Lucretius' verzen. Persoonlijk was ik ook erg gecharmeerd door de schitterende weergave van Lucretius' onvolprezen openingsverzen.

Voor dit werk, maar ook voor het vele andere vertaalwerk, verdient Piet Schrijvers het overduidelijk, voor onze prijs te worden genomineerd.

De winnaar maak ik met enige schroom bekend, omdat ons tijdens de tweede fase van het jureren, het droevige nieuws bereikte van het plots en veel te vroege overlijden van de auteur, zodat wij de prijs nu postuum moeten toekennen.

Tijdens alle stadia van het jureringsproces kwam zijn boek op de allereerste plaats en onze leden hebben hem afgetekend als winnaar verkozen. Zijn werk over *De klassieke traditie in de Lage Landen* is dan ook in alle opzichten een bijzonder boek. Het is een levenswerk geworden en een mijlpaal. Het is een publicatie van internationale klasse. Het belicht de receptiegeschiedenis van de klassieke cultuur vanaf de oudheid tot op vandaag en vult daarmee een leemte op in het Nederlandse cultuurgebied, want het is het eerste boek dat daarover verschijnt. Het boek getuigt van een verbluffende eruditie en belezenheid en heeft mij van het begin tot het einde in zijn greep gehouden. Ik kon het niet meer loslaten. Het is ook een boek, niet alleen om te lezen, maar ook om te hebben, om na de lectuur voor het leven te bewaren als een naslagwerk. Maar hoe geleerd ook, toch is het boek naar het oordeel van de jury ook heel vlot leesbaar voor een breed publiek. Klaar zakelijk en toch fraai, zo klinkt de tekst telkens weer. Volgende passage (blz. 66) over de spreiding

van de kennis over de oudheid vanaf de renaissance geeft daarvan een goed idee:

De kennis van de klassieke literatuur nam in de zestiende eeuw zo toe dat rustig van een culturele revolutie mag worden gesproken. De tijd dat het Latijn het exclusieve domein was van de geestelijkheid was voorbij. Er was een groot aantal Latijnse scholen in de Nederlanden met soms honderden leerlingen en de universiteiten en uitgevers hadden er zich ontwikkeld tot de beste van Europa. Maar toch bleef de kennis van de klassieke literatuur en cultuur vooralsnog voorbehouden aan een elite die het Latijn beheerste. Hoewel de geletterdheid onder de Nederlandse bevolking relatief hoog was, had het merendeel van de mannelijke bevolking geen Latijn geleerd, en vrouwen waren er al helemaal niet op de Latijnse scholen.

(...) Het was hoog tijd om te zorgen dat niet alleen een beperkte elite, maar een veel groter deel van de bevolking met de zo hoog aangeslagen klassieke cultuur kennis zou maken. De klassieke literatuur moest daarom ook in de Nederlandse taal toegankelijk worden.

Welnu, het was ook hoog tijd dat het boek van **René Veenman** verscheen.

Er staan in het boek pareltjes van bladzijden en we deden er voortdurend nieuwe ontdekkingen in. Een goed voorbeeld van heldere presentatie is ook het stuk (blz. 54-55) over de fascinerende figuur van Janus Secundus:

Tot welke creativiteit de navolging van de klassieke poëzie kon leiden, lieten drie zonen van Klaas Everaerts zien: Nicolaüs Grudius (1504-1570), Hadrianus Marius (ca. 1509-1568) en Janus Secundus (1511-1536). (...)

Wat voor poëzie de broers, die ook na hun schoolopleiding sterk met elkaar verbonden bleven, wilden schrijven, is te lezen in een elegie (El. 1,1) van de oudste van het drietal, Grudius. Laat Homerus, Vergilius en Lucanus maar over oorlogen zingen, zo schrijft hij, hij zingt over de amoureuze oorlogen waartoe Venus en Cupido aanzetten. Daartoe heeft Apollo hem in een nachtelijk visioen gemaand: hij en zijn broers moeten liefdespoëzie schrijven en Ovidius navolgen. De namen van Catullus,

Propertius en Tibullus leven nog altijd voort, ook al schreven ze slechts een klein boekje. Zolang de liefde bestaat, kun je onsterfelijk worden door daar poëzie over te schrijven — aldus Apollo aan Grudius en zijn broers.

Misschien heeft Apollo ook de heer Veenman gemaand, *zijn* boek te schrijven?

In alle geval leeft hij er nu onsterfelijk voor ons in verder.

Namens de jury,

Jan M.F. Van Reeth, voorzitter